

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pauli Segneri S. J. Instructio [!] Poenitentis,
Confessarii, Et Parochi**

Segneri, Paolo

Augustae Vindelicorum ; Dilingae, 1696

Caput XIV. Quâ reverentiâ internâ perinde ac externâ Pastor in tremendo
Missæ Sacrificio uti debeat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52749](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52749)

*****
CAPUT XIV.
Qua reverentiâ internâ
perinde, ac externâ Parochus in
tremanda Missa Sacrificio uti
debet.

Sacrificium istud jure merito automa-
 tice appellandum est *Opus Dei*, (a)
 cum sit totum divinum. Divinum est
 propter causam effectricem, divinum
 propter medium quo efficitur, divinum
 propter finem ad quem efficitur. Causa
 effectrix Deus est; solus enim ipse virtute
 sua, nullis definita limitibus mutare po-
 test substantiam panis ac vini in substan-
 tiam ac Corpus Servatoris. Divinum
 estratione medij; quia solus Deus, hu-
 manam induendo carnem poterat se
 constituere victimam æqualem divinæ
 Majestati, cui illa immolatur ad abolen-
 das injurias ipsi illatas. Finis denique
 Deus est; neque enim cuiquam alteri,
 præterquam Deo, debentur victimæ.
 Ad Sacrificium proinde istud, tanquam
 ad centrum veræ Religionis, propius
 aut longinquius referuntur omnes planè
 Ecclesiæ Ceremoniæ: & ad hoc ipsum,
 tanquam ministerij sui centrum, à Sa-
 cerdote referri deberent omnes suæ cu-
 ræ, ut gravissimo illi sacra Synodi mo-
 nito obtemperet: *omnem operam, ac di-*
ligentiam in eo ponendam esse, ut quantâ
maximâ fieri potest interiore cordis mundi-
tiâ, & puritate, atque exteriori devotionis
ac pietatis specie peragatur. (b) Tres au-
 tem potissimum intervenire ea in re abu-
 sus possunt, tanquam magis repugnan-
 tes, non ijs tantum, quæ spectat S. Sy-

nodus, sed quæ vel ipsa operis tantâ
 natura exigit: sunt autem sacrificii
 nimia cum festinatione, sacrificium
 consuetudine, sacrificare cum gratia
 conscientia. Atque hoc abutitur Pa-
 stor quilibet, tanquam Fidei Magister
 summo planè studio vitare debet:
 enim nî fieret, & subditi omnibus
 peccare Parochum cernerent, quibus
 in ijs erga Mysteria tam abo-
 randa reverentia excitari possent. In
 nus familia Domini status & ordo ma-
 ait eadem Synodus, si quod requiritur
 corpore, non inveniantur in capite. (c)
 propterea quamvis abusus hi, quos
 testabor, omnibus planè Sacerdotibus
 communes sint, non visum est tam
 omittre in Institutione Parochorum,
 ut eorum quisque sic fecum ratio dicitur.
 si morbos hos tam procul esse de
 qualibet parte corporis, quanto longius
 à capite eos habere oportebit?

I.
 Et verò gravis abusus, quem non se-
 mel in aliquibus ex Sacerdotum ordine
 observamus, ut gloriosum sibi ducant
 quam citissimè se in Sacro dicendo
 dire, si divinæ gloriæ studium in nobis
 non jam moribundum, sed planè ex-
 stum non est, tantum non exanimet
 necesse est. Aderat sacro, quid dicitur
 quis Sacerdos parùm sanè religio-
 ciebat, magnus ille Dei servus Joannes
 Avila, quem Sacerdotum normam
 me opinio non fallit, seculo præterito
 præterito Deus esse voluit; aderat, et
 quam, & intus urebatur. Cùm porro
 ferre non valens illam sen Inhumana
 tem, seu indignam agendi rationem quæ

SEGNE
 Concionibus
 Instruere
 Poenitentiam
 Confessari
 Parochus

videbat tractari Corpus sui Servatoris, perinde ac si non aliud, quam libum, aut frustillum panis esset, surrexit, & Altari modestè propior factus, simulans se cereum ad latus pendentem erigere, ad sacrificantem se convertit, qui tam ipsùm sacram Hostiam in linteum reponebat, voce submissa quidem, sed vultu ignem spirante, sic eum affatus. *Tracta illum reverenter; est enim filius Parentis nobilis, & nobilis matris.* Valuit monitio hæc tam suavis ad suffundendum salubri pudore Sacerdotem; qui proin mox à peractò Sacro ad genua prudentis sui monitoris provolutus, eum deinceps animi sui arbitrium constantem, & melioris vite ducem elegit. Agnoscimus hinc causam, ob quam Filius Dei hac ætate tam inurbanè tractetur; quia nimirum, vel non cognoscitur; vel non perpenditur, quis illexandem sit? Et verò si Missæ Sacrificium aliud non foret, quam mortis à Christo Servatore pro nobis obitæ simulacrum, an non tamen pessimè festinatione tam rustica representaretur? Videmus equidem sinistros magnorum viroꝝ casus quotidie in Tragœdijs magna majestate, verborum, gestuum, vestium pompa atque apparatu, spectantibus obijci: quâ proin ratione æquum esset representari Cruciatu ac Mortem Filij Dei, non jam theatri in pegmate, sed in Altari, etsi Missa aliud non esset, quam mortis olim exantlate tragica representatio? Et tamen non umbratili solùm in ludo scena hæc restauratur; sed reperitur: nec enim Missæ Sacrificium imago tantùm est, & ectypon, sed verum prototypon, velut denuo prælo

subjectum, Tragœdiæ quæ unquam in Mundo data sit maximæ, Reparationis inquam humanæ. *Quoties hæc hostia recolitur, opus nostra Redemptionis exercetur.* (d) Et sit qui existimet Tragœdiam hanc rectè minore cum gravitate peragi, quam ab aliquo histrione fictas inter lacrymas Didonis, aut Drusi tristes exitus represententur? Si Laicorum non nemo, attonitus levitate alienius ex horum Sacerdotum numero, ex me quereretur Tertulliani verbis, quæ ad rem præsentem egregè faciunt: *Quid facit hic? Sacrificat, an insultat?* (e) Ego profectò quid querenti reponerem, non invenirem. Cogitet secum, quisquis hæc legit, quid demum ipse esset responsurus.

Nec quidquam ad excusandum abusum ejusmodi valet, dicere; illos, qui sacrificanti adsunt, tædio affici, cum is paulo diutius eo in opere moratur. Sanè tædium ejusmodi tunc magis veniè dignum videri debuisset priscis illis seculis, cum multo plus temporis, quam modò, sacrificando infumebatur. Et tamen S. Augustinus tenere se non potuit, quò minus acerbè quereretur, & tædium ejusmodi, tanquam rationi non consentaneum, in sui temporis hominibus vituperaret. *Dns veniunt ad Ecclesiam, inquit, non sumi devoti ad laudes Dei, sed cogunt Presbyterum ut abbrevies Missam, & ad eorum libitum cantet.* (f) Quanto justius de tædio ætatis nostræ quereretur, si tædium suæ tam molestè tulit? Quæ proinde ratio hodie habenda tædij tam non justij? tam non justij, inquam. Nec enim ignoro, non decere sacrificantem privatæ suæ teneritudini,

& pio sensui sic indulgere in publico, ut pietatem alienam turbet potius, quam promovet. Hac causâ motus est S. Gregorius ad contrahendum Missæ spatum, & Psalmis, qui toti olim initio Sacrificij canebantur, unum duntaxat substituendi eorum verum. Quis tamen non videt, malè, & non justè cupere Populum, ut ætus Religionis supremus, qualis est inventura Sacrificium, ea peragator festinatione, ut jam sit ludibrium & contemptus Dei, quod summi obsequij loco ipsi exhibetur? Alia intrinseca, alia extrinseca quodammodo Sacrificij longitudo dici potest. Intrinseca, ut sic illam appellemus, illa est, quæ ex ipsa rei natura requiritur ad pronuntiandum distinctè, orandum attentè, operandum decenter id, quod in ejusmodi functione sacri Ritus præscribunt. Extrinsecam illam dico, quàm suo quisque arbitrio priori illi potest adjungere. Demus igitur, posteriorem hanc cavendam, quantum potest, ne tædio præfentes afficiantur. Prior certè illa omitti sine noxa non potest. Quid interest, si Populus doleat? injustè dolo. An Regum, aut Principum Convivia finiuntur citiùs, festinantur inordinatiùs, quia Circumpedes, quia Ephebi non sine incommodo adstant? Ad me quod attinet, profusè mihi persuadeo, rationem sacrificandi, quam non unus tenet, omnis expertem reverentiæ, à Tribunali divino multandam supplicio gravissimo, respondente nimirum delicto, quod admittitur in indecora, & omnium oculis exposita genuflexionum, Crucum, cæremoniarum aliarum festinatione, quæ

manifestum est modicæ fidei argumentum. *Male dicitur qui facit opus Dei negligenter.* (g)

Cogitemus unum esse in toto Mundo Sacerdotem, cui quotidie litandum esset ad quatuor illos fines, ad quos tam nobile Sacrificium est institutum: ad exhibendum nimirum Deo cultum nomine totius humani generis in Deum cadentis: ad gratias agendas pro beneficijs, & numero infinitis, & magnitudine immensis, quibus nos identidem cumulatur, & quæ nobis deinceps pollicetur: ad satisfaciendum pro injurijs innumeris, quæ post tot accepta ab eo beneficia, à nobis ille vicissim accipit: & tandem ad impetrandum è cælo largum imbrem benedictionum, loco maledictionum & subminum, quæ meremur. Cogitemus, inquam, unum esse ejusmodi totius Mundo Sacerdotem, & illum tamen in peragendo Sacrificio rusticissimâ illa inurbanitate, quâ nunc non unus tantum Sacerdos litat, an non effronde ac impudens mereretur nomen non Parentis humani generis, sed Inimici? Nunc, cum tam multis commune Deus esse voluerit officium tam divinum, an contentus esse debet, ut vicissim tam inhumaniter, tam irreverenter habeatur, & sic pro tot beneficijs satis sibi reddimus existimet? Credat, qui volet. Multitudo eorum, in quos beneficia conferuntur, nihil ijs detrahit; nec minorem extigit gratitudinem, sed majorem. Omnis proin Sacerdos, ut animis suorum abstinuet veritatem tam æquam, tamque proficuum, ita se gerat, cum ad Aram accedit, tanquam si unus ac solus esset in

SEGNE
Concionibus
Instruere
Poenitentiam
Confessari
Parochi

Mundo, constitutus ad sacrificandum supremo Numini vice ac nomine totius rerum universitatis.

II.

Akerabufus, priori non multum ab-
similis, est sacrificare *ex consuetudine*,
quod idem est, ac sine ulla preparatione,
sine gratiarum, à Sacrificio peracto,
actione; sic ut appareat aliud sacrificando
non queri, quam stipendium. Obser-
vatum est; homines eum nascuntur, su-
periore sui parte majores esse, inferiore
minores: subinde, cum crescunt, cre-
scentibus partibus inferioribus, decre-
scere superiores. Prima Sacrificia à
Sacerdotibus non sine aliquo pietatis
sensu peraguntur: deinceps autem sen-
sim ita redduntur usitata, ut, præpa-
rationem spectando, nihil jam differant,
audito horæ sono, accedere ad mensam
cælestem, & accedere ad mensam pro-
fanam. Hinc plurimos videas Sacer-
dotes, quotidiano divini epuli usu nihilo
fieri meliores, & dape pastos Angelica,
nunquam pertingere ad mores huic re-
spondentes alimonix, sed meros homi-
nes, imò ne homines quidem remanere.
Calcabis olivam, & non ungeris oleo. (h)
Libenter quærerem ex magna parte Sa-
cerdotum, jam provektorum in sui gra-
dus ministerio; an non, cum Laici et-
iamnum essent, melius præparati ad cæli
panem sumendum accesserint? Non pu-
to negaturos: certus enim sum, quòd
priùs perpendere soliti sint, quid essent
acturi, curarintque, ut ritè essent præpa-
rati. Quæro proin ulterius, cur nunc
aliter nos geramus, cum viciniore su-

mus Deo? illi inquam, cujus Majestas,
si sacratum testimonio Literarum terri-
bilis est omnibus, multo terribilior est
ijs, qui proximè ipsum circumstant &
coronant. *Terribilis super omnes, qui in
circuito eius sunt. (i)* Videtur nobis, per
gradus, ad quem evecti sumus, sublimi-
tatem licere intra cordis nostri sinum
admittere Deum sine ulla reverentis ani-
mi significatione; & tamen tantum abest,
ut hæc dignitas quidquam in nobis de-
beat imminuere de summa reverentia, ut
geminare potiùs illam debeat; cum jam
non admittamus tantum Deum intra si-
num nostrum, cum sacro epulo pasci-
mur, sed nostris etiam verbis illum Cælo
evocemus, & evocatum tanquam victi-
mam victimarum nobilissimam Patri
Cælesti offeramus. Interim, si teme-
rarium censeretur accedere ad orandum
Deum non paratum, propterea quòd id
sit genus quoddam tentandi Deum: *Ante
orationem prepara Animum tuam, &
noli esse quasi homo, qui tentat Deum. (k)*
quæ tandem temeritas erit accedere ad
immolandum Agnum, omnis expertem
labi, eoque pasci quotidie, nec tamen
se ad rem tantam vel obiter præparare?
Qui orare vult, non paratus antè, ten-
tare Deum dicitur, quia ex parte sua non
ponit ea requisita, quæ necessaria sunt,
ut quis benignè, sicut desiderat, audia-
tur: qui autem ad litandum divinà ho-
stia accedit non paratus, magis etiam Deum
tentare dici debet, quia illum apparatus
prætermittit, qui necessarius est, ut quis
gratiosè admittatur, admittatur inquam
non solùm propter rem, quam peragit;
sed etiam propter modum, quo peragit
& ope-

56
 & operatur. Hinc satis non est dicere, factis paratum esse, qui gravius sibi noxæ conscius non sit. Preparatio hæc longinqua tantum est: huic autem par est semper addi propiore, quæ in actibus Fidei, Spei, Caritatis, pudoris, doloris, horroris, consistit, qui nos non habitu tantum, quales etiam dormientes sumus, sed actu paratos demonstrant. Et si nobilis aliqua femina nunquam non pretiosis induta vestibus incederet, plus tamen multo, cultus, ornamentorum, gemmarum, gratiæ adderet nuptiale ad convivium invitata. Non aliter Anima solet, quam viva tam sublimium Mysteriorum fides ad agendum impellit. Non contenta quocunque ornata, quotidiano & permanente, cum has ad Cæli nuptias accedit, magis se ornat ac excolit, ut Domini oculis tanto gratior & amabilior evadat. *Venerunt Nuptiæ Agni, & Uxor ejus preparavit se.* (1) Si abessent cetera, non omitrenda saltem esset intentio, sed ea multo studio quam rectissima elicienda; ne fortè Sacerdotem ad litandum impellant non fines illi, de quibus paulo antè, nobiles & præstantissimi, sed sola lucelli spes: hoc enim si fieret, quid id esset aliud, nisi velle facere ut Cælum terræ serviat? Utinam autem tam sæda perturbatio frequens non esset; sic ut in arboribus pars principis non est cacumen & apex, ut videri posset, sed radices, quæ alimentum è terræ visceribus sugunt, ita & in Sacerdotibus nonnullis princeps causa movens non sit apex, qui cælum, cultum inquam Dei respicit, sed aliquid quod terræ affixum est, modicum inquam illud

paucorum crucigerorum lucellam, qui in oculos inferuntur.

Hæc tam abjecta sacrificando sapienter quæri non immerito quis ex eo suspicatur, quod, ut nulla præcedit preparatio, sic & in gratijs subinde agendis tabula adhibeatur diligentia; eum non desit, qui mox à Sacrificio peracto se effundit in colloquia, nullo affirmativa tunc doni, quod accipere, præbito indicio; id quod perinde est, ac vas, intra quod subtilissimus spiritus receptus sit, non obturare, sed sinere ut nullo fructu respiret: quæ quis re utique proderet, si plus tam præstans donum non fieret, quam liquorem quemlibet commoneat, & hoc ipso ex fonte modicus ille promanat fructus, quem plures è Sacerdotum numero animarum suarum bono percipiunt, qui *calcatis torcularibus vinum*, (m) In quotidiana vini celestis vindemia, quod in tam multis virginibus donum germinat, illi semper aridiores, semper calore magis adusti repetuntur; quia vix hoc poti nequere, alijs animarum rogorijs applicant, pro eo quod nequere hujus suavitate fruuntur, quo & emungere sicut, & calores temperare possent. Patet igitur ex his, non accedendum è vinam ad mensam, nisi & ante quilibet diligenter pararit, & refectus summo studio gratias agere paratus sit. Hæc autem animi à Sacrificio peracto secum habitantis occupatio, erit illi, cujus non frigeat in rerum celestium sensu, contra utilis coram Sole divino, cujus radiis sensum incalescat; cujus caloris nihil illi sentiet, qui cursum se à Solis horis conspectu proripuerit: erit etiam hoc, nulli

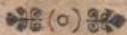
SEGNE
 CONCIONES
 INSTITUTIO
 Pœnitentiæ
 Confessarij
 Parochi

Populo ijs, quæ oportet, præire exemplis: Sacerdos enim divino hoc à Sole intimè collustratus, speculi instar erit, quod collectos in se radios reflectat in alios, eòsque illuminando accendat. Certum saltem est, non defore in urbe, aut oppido aliquo tam densis ignorantia tenebris sepultos, ut aliud ad rectè agendū lumen non habeant, quàm quod in eos Pastor transfuderit. Ubi proinde isti observarint insignem illam reverentiam, quæ quotidie Pastor eorum divina tractat Mytheria, cuncti magis, quàm re, aut exemplo alio quovis, moveri se sentient ad Mytheria eadem non dissimili fide ac studio frequentanda: *Ambulabunt genter in lumine tuo.* (n) Si autem ita res se habet, quis dicet, quantopere æquitas postulet, ut lumen ejusmodi semper ardeat, & resplendescat?

Superest, ut agamus de tertio & gravissimo abusu, sacrificandi cum conscientia peccati mortalis. Sed quia causæ gravitas attentionem requirit non jam aliunde fatigatam, illam sequenti capite novo hausto vigore pertractabimus.

(a) Conc. Trid. sess. 22. (b) Sess. 22. de observ. & evit. in Celebr. Missæ. (c) Sess. 24. de Reform. c. 7. (d) In orat. secr. Dom. 9. post Pentec. (e) Tert. lib. de Resurr. car. c. 1. (f) S. Aug. ser. 225. de Temp. (g) Jer. 48. 10. (h) Mich. 6. 25. (i) Ps. 88. 8. (k) Eccli. 18. 25. (l) Apoc. 19. 7. (m) Job. 24. 11. (n) Is. 60. 3.

R. P. Segneri Institutio Parochi.

CAPUT XV.

Horrendum Sacrilegium sacrificantium cum conscientia Peccati lethalis.

Stultum uspiam in Mundo peccatum est, cui nulla statui pœna debeat (ut olim alicubi nulla Parricidio statuta fuit, ne vetando ostenderetur possibile) tale, nisi multum fallor, est audacia Sacrilegorum eorum Sacerdotum, qui manibus, gravi noxâ sordidis, Agnum, omnis labis nescium, in Ara tractare non verentur, non solum in Amoris sui throno, qualem meritò dico species Eucharisticas, sed in ipsa etiam ejus Persona, quam in manibus tum habent, ut quantâ possunt injuriâ ac ludibrio illum afficiant: quod utique plus quàm læsæ Majestatis peccatum est. Igitur & à te, quisquis hæc legis, & à Sacerdote quolibet veniam inprimis peto, si facinus tam atrox admitti te ipsa posse censui. Parte alterâ scio, quo magis firmâ quis sanitate, & athletico quodammodo robore corporis præditus est, hoc gravioribus, & non solitis, illum symptomatis obnoxium esse, si quando temperatissima illa humorum harmonia in eo fuerit perturbata. Unde nec multi boni injuriam suam interpretabuntur, si suspicer, aliquem eorum in numero tam consceleratum inveniri posse. In oculis igitur hominis tam nefarii (qualem sanè inter millenos ne unum quidem reperiri exoptem) Pastorum omnium, ipsi dissimulium,

N